

Відгук
офіційного опонента доктора економічних наук, професора,
завідувача кафедри обліку та оподаткування
Запорізького національного університету
Шмиголь Надії Миколаївни
на дисертаційну роботу
Костюка Максима Геннадійовича
за темою «Управління процесами ресурсозбереження на
машинобудівних підприємствах»,
подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 17.127.01 у
Класичному приватному університеті
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Актуальність, мета і задачі дослідження

Глобалізаційні процеси та інтеграція України у світовий економічний простір вимагає сучасних підходів і методів до управління підприємствами з урахуванням недостатністю ресурсів та екологічної безпеки. Фундаментом успіху будь-якого бізнесу є наявність стійких конкурентних переваг товарів і послуг для задоволення потреб споживачів на засадах врахування виробничих можливостей підприємств, їх ресурсозбереження та ресурсовикористання. На перший план виходять ресурси та технології ресурсозбереження, що значним чином сприяють розумінню доцільності впровадження ресурсозберігаючих технологій у виробничу діяльність підприємств, особливо машинобудівних, з метою збереження ресурсної бази, екологічної безпеки, з однієї сторони та підвищенню конкурентоспроможності і прибутку машинобудівних підприємств, з іншої. Наявність ефективної системи управління процесами ресурсозбереження на

машинобудівних підприємствах засвідчує, що той чи інший суб'єкт є більш конкурентоспроможним та має більше переваг у конкурентному бізнес – середовищі.

У сьогоденній ринковій ситуації України аналіз та визначення ресурсозбереження як однієї зі складових ефективного управління підприємством в рамках дослідження Костюка М.Г. є актуальним, становить науково-теоретичний інтерес та практичну цінність.

Постає необхідність розробки сучасного організаційно – економічного механізму управління ресурсозбереженням на машинобудівних підприємствах та обґрунтування концептуальної моделі управління ресурсозбереженням на машинобудівних підприємствах на основі об'єктно-орієнтованого підходу.

За мету у дисертаційній роботі поставлена розробка теоретико-методичних положень, а також практичних рекомендацій щодо формування механізму управління процесами ресурсозбереження в мікроекономічній системі машинобудівних підприємств. Для її досягнення поставлено і вирішено низку завдань щодо дослідження сутності й змісту ресурсозбереження та ресурсовикористання на машинобудівних підприємствах в умовах сучасної економіки, теоретико-методологічних положень по визначенню ролі управління процесами ресурсозбереження у підвищенні конкурентоспроможності машинобудівних підприємств; обґрунтуванню тенденцій розвитку ресурсозбереження на машинобудівних підприємствах; зробити оцінку ефективності застосування об'єктно - орієнтованого підходу в управлінні підприємством тощо.

Об'єктом дослідження є процеси управління ресурсозбереженням на машинобудівному підприємстві.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та науково-практичні аспекти щодо вдосконалення управління ресурсозбереженням на машинобудівному підприємстві.

Виходячи з вищевикладеного, проведене дослідження і тема дисертаційної роботи Костюка М.Г. – є актуальними і своєчасними.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Костюка М.Г. виконана в рамках науково-дослідних робіт Класичного приватного університету за темою «Формування механізмів стабілізації функціонування промислових підприємств на засадах антикризового управління» (номер державної реєстрації 0116U000799), де автором визначено теоретико-методичні основи управління процесами ресурсозбереження, обґрунтовано процеси планування ресурсозбереження на основі інформатизації виробничих процесів і запропоновано стратегію ресурсозбереження на засадах об'єктно-орієнтованого підходу підприємств машинобудування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації та їх достовірність.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, авторефератом та публікаціями Костюка М.Г. дає підстави для визнання, що теоретичні і методичні основи, концептуальні підходи і практичні рекомендації по управлінню процесами ресурсозбереження на машинобудівних підприємствах є достовірними.

Достовірність результатів дослідження підтверджується обраним діалектичним методом пізнання та комплексним системним підходом до економічних складових, що дало змогу здійснити аналіз та обґрунтувати рекомендації по управлінню процесами ресурсозбереження на машинобудівних підприємствах. Справляє позитивне враження джерельна база дисертаційної роботи. Видання, що включені до списку використаної літератури, свідчать про ґрунтовне опрацювання поданої проблематики і високий рівень наукової підготовки здобувача; його наукову зрілість.

Висновки по роботі є логічним завершенням проведених здобувачем наукового ступеня досліджень, що базуються на достатній інформаційній

базі, наукових статтях зарубіжних і вітчизняних вчених, законодавчих й нормативно-правових актах України, тощо. Результати розрахунків та висновків зроблені на основі отриманих результатів, вони не викликають сумніву та становлять інтерес для науки і для практики.

Обґрунтованість положень та висновків дисертаційної роботи Костюка М.Г. підтверджує їх оприлюднення у наукових публікаціях, у тому числі – в іноземному виданні, та тих, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, представлення у вигляді виступів і тез на міжнародних науково-практичних конференціях, що є апробаційним процесом підтвердження обґрунтованості результатів.

Достовірність та наукова новизна положень, висновків і рекомендацій

Автором дисертаційної роботи отримано і винесено на захист вагомі наукові результати щодо розробки теоретико-методичного забезпечення та практичних рекомендацій із визначення напрямів підвищення конкурентоспроможності національного господарства на засадах бренд-орієнтованого управління конкурентоспроможністю підприємств.

Вони є обґрунтованими і достовірними, що базуються на поглибленому вивченні й узагальненні достатнього обсягу наукових джерел, а також конкретному застосуванні сучасних методів і прийомів дослідження.

Аналіз змісту дисертаційної роботи дозволяє встановити і засвідчити наукову новизну таких результатів:

удосконалено:

– характеристику системи управління процесами ресурсозбереження на машинобудівних підприємствах, що, на відміну від загальноприйнятої, розглянуто як альтернативу мінімізації обсягу споживаних ресурсів, які є характерними для досліджуваної сфери, що надає змогу оперативно виявляти передумови формування та реалізації стратегії ефективного використання ресурсної бази підприємств (стор.148 - 158,);

– механізм управління ресурсозбереженням на машинобудівних підприємствах, до якого, на відміну від існуючих, додано комплекс інструментально-методичних засобів впливу на організаційну структуру суб'єкта управління і її економічний стан. Це надає змогу забезпечувати узгоджену взаємодію виробничої, фінансової, трудової, інноваційної та маркетингової складових елементів машинобудівного підприємства (стор.97 - 100);

– методичний підхід до комплексного оцінювання ефективності управління виробничими процесами машинобудівного підприємства у сфері ресурсозбереження, що, на відміну від існуючих, базується на визначенні інтегрального показника, який використовують для рейтингування машинобудівних підприємств з урахуванням завантаження їх виробничих потужностей (стор. 93-110);

набуло подальшого розвитку:

– сутнісне наповнення поняття «ресурсозбереження», яке, на відміну від існуючих, розглянуто як інструмент цілеспрямованої організаційно-економічної діяльності машинобудівного підприємства, орієнтованої на формування й реалізацію стратегії ефективного використання ресурсної бази та виробничих потужностей з огляду на характерні особливості машинобудування (стор. 29-40);

– наукове обґрунтування системи заходів підтримки управління процесами ресурсозбереження та стійкості розвитку підприємства шляхом реалізації визначеного на підставі об'єктно-орієнтованого підходу, що, порівняно з уже існуючими, базується на принципах ресурсоемності та ресурсовикористання як одного з базових елементів підприємства з відповідними характеристиками, що розвивається за концепцією об'єктно-орієнтованого підходу щодо автоматизації проектування процесів ресурсозбереження (стор. 58-63);

– науково-теоретичні підходи до дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку підприємств машинобудування з метою обґрунтування

політики ресурсозбереження, які, на відміну від існуючих, враховують залежність конкурентоспроможності підприємства від його здатності якнайефективнішого використання своєї ресурсної бази (стор. 77-84);

– методичні підходи до оцінювання ефективності управління й використання ресурсної бази машинобудівного підприємства, що, на відміну від існуючої бази, виходячи з об'єктно-орієнтованого підходу, включає розрахунок частинних, групових, інтегральних та підсумкових показників для подальшого визначення інтегрального показника для визначення рейтингу машинобудівних підприємств з урахуванням їх фінансового стану (стор. 99-102);

– науково-теоретичні підходи до визначення етапів реалізації процесів планування ресурсозбереження на підґрунті інформатизації виробничих процесів, що, на відміну від загальноприйнятих, крім визначення цілей, завдань, функцій і видів планування ресурсозбереження, включають:

- 1) визначення факторів, що впливають на ресурсозбереження підприємства;
- 2) формування індикаторів ефективності ресурсозбереження на основі застосування інформаційних технологій;
- 3) моделювання виробничого й інформаційного процесу;
- 4) визначення ступеня впливу інформації на економічні показники діяльності підприємства та прогнозування їх величини;
- 5) планування показників ресурсозбереження й цільових економічних показників, оптимізацію показників ресурсоемності та ефективності виробництва на основі управління процесом інформатизації;
- 6) стратегічне управління на основі застосування ресурсозбережних технологій у виробничих процесах підприємства (стор. 124-147).

Дослідження здійснено в рамках діалектичного метода пізнання та комплексного системного підходу, що забезпечує нові науково-практичні результати дослідження щодо управління процесами ресурсозбереження на машинобудівних підприємствах.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Дисертаційна робота – є самостійно виконаною і завершеною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до вирішення актуального науково-прикладного завдання щодо формування організаційно – економічного механізму управління ресурсозбереженням на машинобудівному підприємстві.

Практичне значення отриманих в роботі результатів полягає у тому, що теоретико-методичні напрацювання, розробки та положення дисертації Костюка М.Г. доведено до рівня практичних рекомендацій з можливістю їх використання у діяльності суб'єктів господарювання та прийнятті до застосування, що підтверджується відповідними довідками, зокрема: розробки та рекомендації автора стосовно оцінювання ефективності застосування об'єктно – орієнтованого підходу в управлінні ресурсозбереженням на машинобудівних підприємств. розглянуті та прийняті до впровадження в діяльність таких підприємств: Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» імені М.К.Янгеля» (довідка № 63-534 від 07.04.2019 р.), що дозволило приймати науково-обґрунтовані управлінські рішення та підтверджено зростанням економічних показників в порівнянні з попереднім періодом; ПрАТ «Верхньодніпровський машинобудівний завод» (довідка № 132-334 від 24.05.2019 р.) при розробці економічної програми ресурсозбереження та розвитку, що дозволило оптимізувати витрати; АТ «Дніпровський агрегатний завод» (довідка № 69/312 від 27.05.2019 р.), де запропонована стратегія ресурсозбереження дозволяє проводити комплексний аналіз та прогнозування витрат, розробляти дієві заходи по зниженню собівартості продукції, оцінювати їх ефективність не тільки зараз, але й на перспективу, і відповідно вибирати найбільш ефективні напрями по управлінню витратами; Харківський тракторний завод (№ 7-55/17 від 18.03.2019 р.), що дозволило обґрунтувати необхідність використання системи моніторингу процесу

ресурсозбереження та ресурсозабезпечення стратегічної модернізації підприємств машинобудування, що надало змогу підприємству не тільки знайти проблемні сфери ресурсозабезпечення, але й імовірні зміни в показниках розвитку підприємства; ПрАТ «Інститут керамічного машинобудування «Кераммаш» (довідка № 45/317 від 12.02.2018 р.), де за результатами використання запропонованих пропозицій розроблена програма дій по реалізації стратегічного плану ресурсозбереження та модель стратегічного управління конкурентними перевагами машинобудівних підприємств, що дозволило вчасно корегувати плани маркетингу на засадах ресурсозбереження у сфері вибору актуальних товарних груп; «Запорізький завод високоточної апаратури-вакатов» (№ 2-52/38 від 29.01.2019 р.), впровадження дозволило стабілізувати витрати паливно-енергетичних ресурсів у структурі собівартості продукції підприємства та ефективно використовувати як виробничий потенціал, так і виробничі потужності підприємства з скороченням матеріалоємності продукції і в цілому сприяло підвищенню загального рівня оперативного управління господарською діяльністю підприємства; «ТОВ»УБ «Закордонмонтажспецбуд» (довідка № 387 від 03.06.2019 р.), де впроваджено об'єктивно-орієнтований підхід до управління процесами ресурсозбереження, який дає змогу фахівцям різного рівня управління системно узгодити стратегічні завдання ресурсозберігаючих технологій з економічними результатами і соціальними наслідками для програм машинобудівних підприємств.

Результати дослідження впроваджено у навчальний процес Класичного приватного університету під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Інноваційний розвиток підприємства», «Ефективність діяльності підприємств», «Економічна ефективність інноваційних процесів» (довідка № 09/19 від 12.03.2019).

Повнота викладу у публікаціях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні наукові положення, висновки та результати дослідження викладено у 19 наукових працях, з них: 11 – статті в наукових фахових виданнях України (у тому числі 6 – у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз), 1 – стаття в зарубіжному виданні, 7 – матеріали конференцій.

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Оцінка оформлення дисертаційної роботи та автореферату

Матеріали дисертації і автореферату викладено логічно і послідовно, діловою українською мовою. Дисертаційна робота характеризується смисловою завершеністю і цілісністю, науковою обґрунтованістю і конкретністю викладення матеріалу. У дослідженні чітко простежується взаємозв'язок теоретико-методологічних аспектів проблеми з конкретними науково-методичними практичними рекомендаціями, що свідчить про її високий рівень як наукової праці.

Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та пропозицій роботи. Зміст автореферату розкриває основні результати дисертаційної роботи та має логічну структуру.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу, слід відзначити певні зауваження та дискусійні положення.

1. Дотримання запропонованих автором принципів орієнтує суб'єктів ресурсозбереження, особливо підприємств машинобудування, на стабільно збалансовану інноваційну модель ресурсозберігаючого розвитку.

Яким чином передбачається досягнення синергетичного ефекту?

2. В таблиці 2.5. дисертації (стор. 98) представлена сукупність показників для розрахунку ефективності організаційно-економічного механізму управління виробничою діяльністю машинобудівних підприємств в області ресурсозбереження, але потребує пояснення зв'язок між результативністю і ефективністю окремого показника.

3.3 огляду на отримані результати дослідження наведено ранг рівня ефективності управління виробничою діяльністю машинобудівних підприємств процесами ресурсозбереження в Дніпропетровській області за період 2011-2018 рр., де у досліджуваних підприємствах спостерігається варіювання рівня якості управління ресурсозбереженням (стор.105, табл.2.10).

Рекомендовано було б обґрунтувати таку економічну ситуацію з точки зору ресурсозбереження.

4. На нашу думку, при розробці напрямів вдосконалення організаційно-економічного механізму управління ресурсозбереженням на машинобудівних підприємств недостатню увагу приділено формуванню конкурентного середовища.

5. Недостатньо уваги приділяється моніторингу формування стратегії ресурсозбереження машинобудівного підприємства на основі збалансованої системи показників, а представлено тільки його наявність та етапи формування, але потрібно було б привести його у вигляді схеми, що дозволило б наочно дослідити його механізм.

6. З нашої точки зору, доцільно було б показати в дисертаційній роботі європейський досвід господарювання машинобудівних підприємств в галузі застосування ресурсозберігаючих технологій, що дало б можливість рекомендувати для впровадження ефективні технології ресурсозбереження на українських машинобудівних підприємствах.

Висвітлені зауваження та дискусійні положення у цілому не знижують наукову і практичну значимість дисертаційної роботи.

Загальний висновок по дисертаційній роботі

Дисертаційна робота Костюка Максима Геннадійовича «Управління процесами ресурсозбереження на машинобудівних підприємствах» є завершеною кваліфікаційною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані теоретичні і прикладні результати, що в сукупності розв'язують актуальне завдання з формування механізму управління процесами ресурсозбереження в мікроекономічній системі машинобудівних підприємств.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій. Дисертаційна робота відповідає паспорту наукової спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), за якою дисертацію представлено до захисту.

Робота відповідає вимогам 9,11,12,13,14 чинного «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 зі змінами, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. №656 та №1159 від 30 грудня 2015р., а її автор Костюк Максим Геннадійович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

завідувач кафедри обліку та оподаткування
Запорізького національного університету
Міністерства освіти і науки України,
доктор економічних наук, професор

Н.М. Шмиголь

ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Запорізький національний
університет

О.А. Проценко